

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.

www.

www.

www.

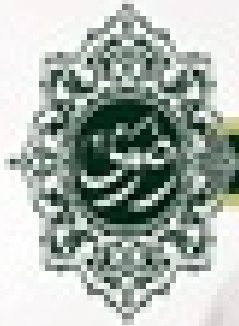
Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

۹۷

آستان قدس رضوی
موسسه تخصصی زبان فارسی

نظر رضا مستشاری

سرپوشش

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رهنما ۹۷ (سر پوشش)

نویسنده:

علی رضا مستشاری

ناشر چاپی:

انتشارات آستان قدس رضوی - به نشر

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۷	رهنما ۹۷ (سر پوشش)
۷	مشخصات کتاب
۸	اشاره
۱۱	سر پوشش
۱۳	درآمد
۱۴	چرایی پوشش: فلسفه حجاب زنان چیست؟
۱۴	اشاره
۱۴	۱. حفظ تعادل جامعه از نظر امنیت و آرامش روانی
۱۷	۲. حفظ و تحکیم بنیان خانواده
۱۸	۳. پیشگیری از فحشا و فروپاشی نظم جامعه
۱۹	۴. جلوگیری از نگاه ابزاری به زن و ابتذال وی
۲۴	پوشش قرآنی
۲۴	آیا درباره حجاب و پوشاندن موی زنان، آیه ای در قرآن وجود دارد؟
۳۲	حکم عصری یا ابدی
۳۲	دستور حجاب برای زمانی بوده است که زنان مسلمان، با کنیزان اشتباه گرفته نشوند و امروزه، این فلسفه وجود ندارد. آیا این ادعا درست است؟
۳۳	چگونگی پوشش
۳۳	پوشش کامل برای زن، چه پوششی است؟
۳۴	۱. حدود و میزان پوشش
۳۴	۲. کیفیت پوشش
۳۵	۳. رنگ ها
۳۷	خودنمایی یا خودآرایی
۳۷	آرایش تا چه حدی برای زنان جایز است؟
۴۳	حجاب در نماز

۴۳ ..... چرا بانوان در نماز باید حجاب داشته باشند؟ مگر خداوند نامحرم است؟

۴۶ ..... پوشش مردان

۴۶ ..... چرا حجاب بر مرد واجب نشده است؟

۴۹ ..... نکته آخر

۵۱ ..... درباره مرکز

سرشناسه : مستشاری، علیرضا، ۱۳۴۷ -

عنوان و نام پدیدآور : سر پوشش / نویسنده علی رضا مستشاری ؛ [به سفارش] معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی [آستان قدس رضوی].

مشخصات نشر : مشهد: انتشارات قدس رضوی، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری : ۴۲ص. ۱۰×۱۵س م.

فروست : رهنما؛ ۹۷.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۲۹۹-۰۸۰-۸

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : واژه نامه .

یادداشت : کتابنامه.

موضوع : حجاب -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع : حجاب -- احادیث

شناسه افزوده : آستان قدس رضوی. معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی

شناسه افزوده : موسسه انتشاراتی قدس رضوی

رده بندی کنگره : ۱۷/۲۳۰/BP۲۳۰/م۵۲س ۴ ۱۳۹۱

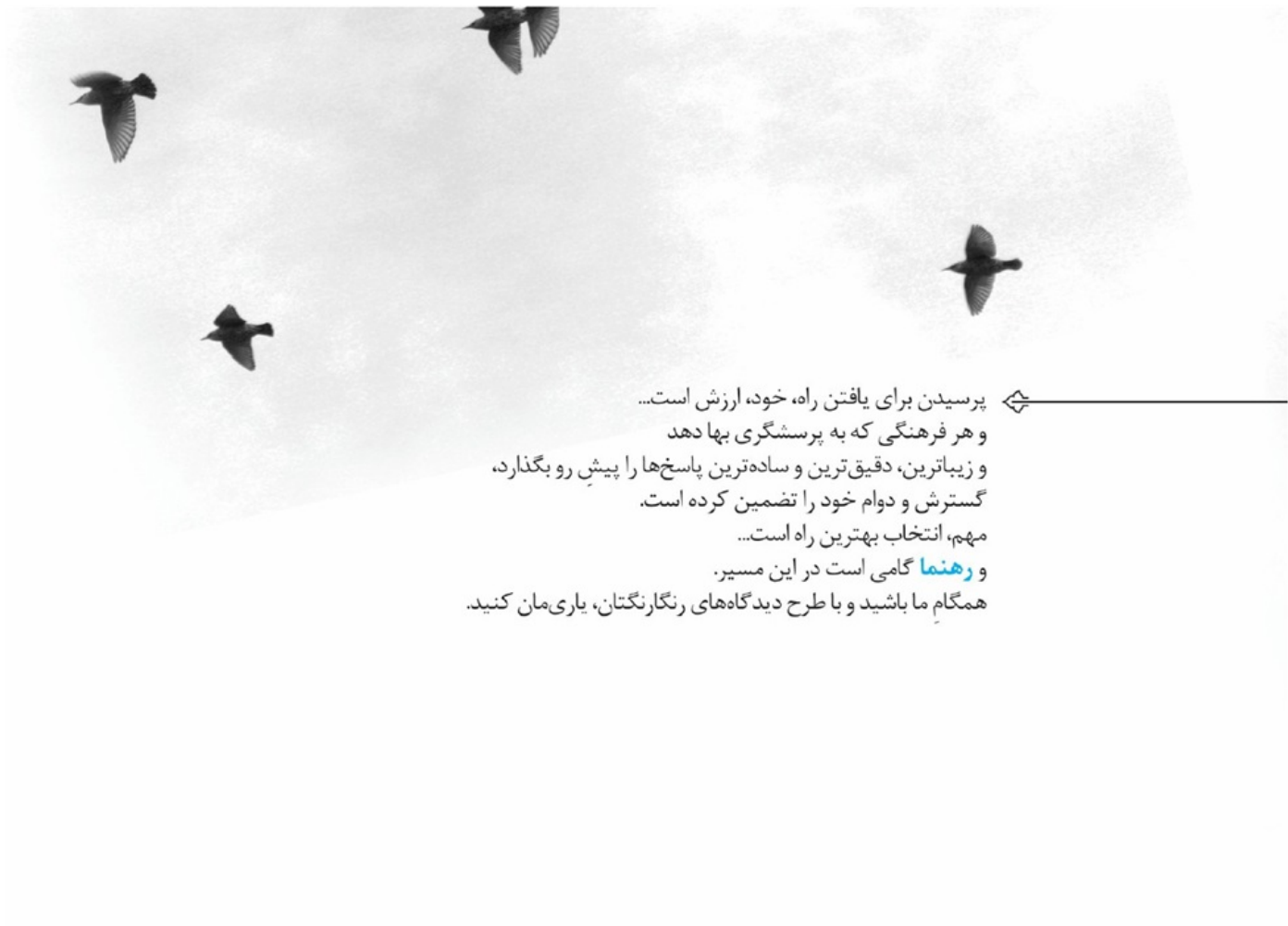
رده بندی دیویی : ۲۹۷/۶۳۶

شماره کتابشناسی ملی : ۳۰۵۴۶۲۱

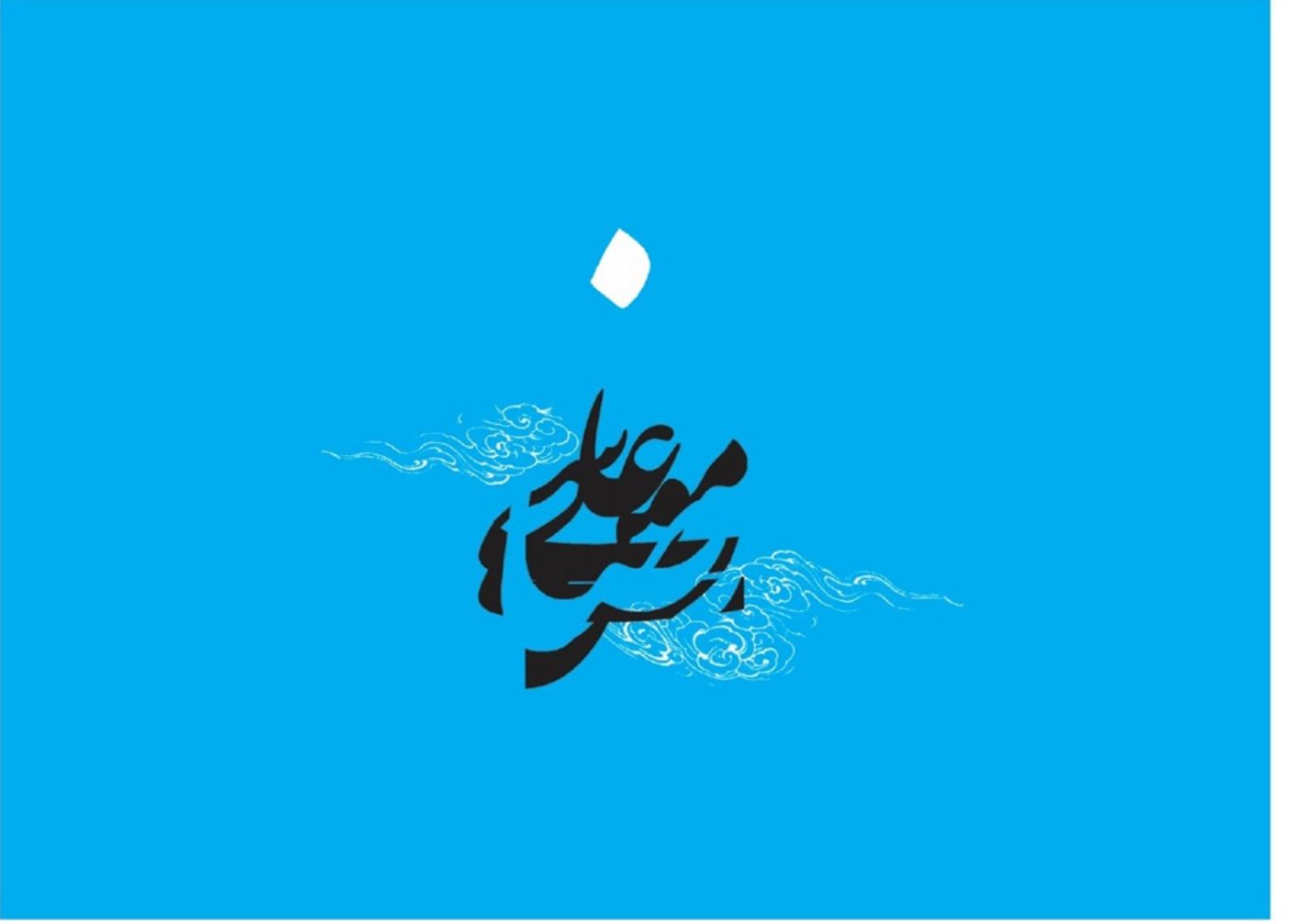
ص: ۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پرسیدن برای یافتن راه، خود، ارزش است...
و هر فرهنگی که به پرسشگری بها دهد
و زیباترین، دقیق‌ترین و ساده‌ترین پاسخ‌ها را پیش رو بگذارد،
گسترش و دوام خود را تضمین کرده است.
مهم، انتخاب بهترین راه است...
و **ره‌نما** گامی است در این مسیر.
همگام ما باشید و با طرح دیدگاه‌های رنگارنگتان، یاری‌مان کنید.

پاسخ به هفت پرسش زیر انگیزه قلم زدن و انتشار این کتابچه است:

۱. فلسفه حجاب زنان چیست؟
۲. آیا درباره حجاب و پوشاندن موی زنان، آیه ای در قرآن وجود دارد؟
۳. مگر دستور حجاب برای زمانی نبوده است که زنان مسلمان، با کنیزان اشتباه گرفته نشوند؟ امروزه که این فلسفه وجود ندارد.
۴. پوشش کامل برای زن چه پوششی است؟
۵. آرایش تا چه حدی برای زنان جایز است؟
۶. چرا بانوان در نماز باید حجاب داشته باشند؟ مگر خداوند نامحرم است؟
۷. حجاب بر مردان چرا واجب نشده است؟

پرسش، یکی از دروازه های رسیدن به کمالِ بینش و دانش و عمل صالح است؛ به ویژه اگر از سوی جوانان حقیقت جو و باصفایی باشد که در بهار زندگی و ابتدای راه رشد و بالندگی و خودسازی به سر می برند.

جوان اگر صادقانه به دنبال یافتن پاسخی صحیح برای سؤال های خویش باشد، خداوند او را به مسیری مطمئن رهنمون خواهد کرد تا دریچه های علم و آگاهی برایش گشوده شده و دانسته هایش به نور روشنی بخش دل و جان خود و دیگران تبدیل شود. نوشتار حاضر مجموعه ای از هفت پرسش و پاسخ درباره پوشش و حجاب است که به دلیل اهمیت و نیاز مخاطبان جوان، آن را تهیه و تنظیم کرده ایم.

این سؤال، در واقع، پرسش از دلیل عقلانی مسئله است. گفتنی است علت و فلسفه لزوم پوشش برای خانم ها متعدد بوده که برخی از آن ها عبارت است از:

۱. حفظ تعادل جامعه از نظر امنیت و آرامش روانی

یکی از غرایز خدادادی در خمیره وجودی انسان، غریزه جنسی است. این غریزه نیرومندترین و ریشه دارترین غریزه آدمی است و در صورت کنترل، علاوه بر تداوم و استمرار نسل بشر، موجب امنیت روانی انسان ها می شود. در قوانین اسلام، برای استفاده درست از این غریزه حیاتی، راهکارهای گوناگونی مطرح شده که حجاب و کشیدن حریم میان زن و مرد، یکی از راهکارهای مهم آن است. بدون شک، نبودن حریم میان زن و مرد و آزادی معاشرت های تعریف نشده و بی بندوبار، با آرایش های گوناگون، هیجان ها و التهاب های جنسی را افزایش

می دهد و تقاضای برهنگی را به صورت عطشی روحی و نیازی سیری ناپذیر درمی آورد.

اسلام به قدرت شگرف این غریزه آتشین توجه کامل داشته و تدابیر فراوانی برای تعدیل و رام کردن آن اندیشیده و در این زمینه، هم برای زنان و هم برای مردان، تکالیف خاصی معین کرده است. وظیفه مشترک زن و مرد این است که چشم خویش را از نگاه به نامحرم بپوشانند و از نگاه شهوت آمیز پرهیزند؛ اما زنان، به سبب جاذبه های بیشتر، وظیفه خاصی دارند: بدن خود را از مردان بیگانه بپوشانند، با آرایش های تحریک آمیز در اجتماع ظاهر نشوند و به جلوه گری و دلربایی نپردازند تا زمینه انحراف مردان و به ویژه جوانان فراهم نشود.

لباس افراد جامعه، به خصوص لباس زنان، نباید به هر شکل و اندازه ای باشد؛ بلکه باید حد و ضابطه ای داشته باشد. بی بندباری در پوشش و لباس، موجب بی بندباری در تحریک غریزه جنسی می شود. تحقیقات علمی در فیزیولوژی و روان شناسی، درباره تفاوت های جسمی و روحی زن و مرد، ثابت کرده است که مردان در برابر محرک های چشمی شهوت انگیز، حساس تر

از زنان اند و به عکس، زنان به محرک های لمسی، حساسیت بیشتری دارند. این مزیت های جنسی در استعداد حسّی، آموخته یا اکتسابی نیست؛ بلکه از زمان کودکی آشکار است.

اصطلاح «چشم چرانی» که برای این ویژگی مردان به کار می رود، زائیده حساسیت مردان به محرک های بینایی شهوانی است. دامنه و بُرد حس بینایی زیاد است و از این گذشته، بخش بسیار بزرگی از محیط در آن واحد دیده می شود؛ اما حس لامسه، دامنه و برد چندانی ندارد و فعالیت آن به تماس نزدیک محدود است. افزون بر این، هورمون های جنسی زن دوره ای ترشح می شود و به طور متناوب عمل می کند. به همین علت، تأثیر محرک های شهوانی در زن بسیار محدود بوده و از این نظر، فعالیت زنان بسیار کم است؛ در صورتی که ترشح اندروژن ها در مردان یکنواخت است و هیچ عامل طبیعی آن را قطع نمی کند. مردان

به طور گسترده تر، تحت تأثیر محرک های شهوانی قرار می گیرند و از این نظر، فعال ترند. (۱)

۲. حفظ و تحکیم بنیان خانواده

بی تردید، بنیان خانواده یکی از بنیادهای بسیار مقدس اجتماعی است که بشر تا به حال به خود دیده. نقش خانواده در ایجاد جامعه ای سالم، نقشی بی بدیل است و در این میان، نقش حجاب و پوشش اسلامی در سلامت و استمرار پیوند خانوادگی انکارناپذیر است. در مقابل، برهنگی، سم کشنده ای برای نظم و پیوند موجود در نهاد خانواده است. آمارهای مستند نشان می دهد با افزایش برهنگی در جهان، طلاق و ازهم گسیختگی زندگی زناشویی نیز در دنیا همواره افزایش داشته است؛ زیرا «هرچه دیده بیند، دل کند یاد». هر آنچه دل در مقوله هوس های سرکش بخواهد، به هر قیمتی که باشد، به دنبال آن می رود. به این ترتیب، هر روز ب

ص: ۱۱

۱- نک: دکتر بهزاد محمود، تفاوت های زن و مرد از نظر فیزیولوژی و روان شناسی؛ حداد عادل، فرهنگ برهنگی و برهنگی فرهنگی.

ه دلبری جدید دل می بندد و با قبلی وداع می کند؛ اما در محیطی که حجاب حاکم است و دیگر قوانین اسلامی رعایت می شود، دو همسر به یکدیگر تعلق دارند و احساسات و عشق و عواطفشان مخصوص یکدیگر است. در بازار آزاد برهنگی، قداست پیمان زناشویی مفهومی ندارد، خانواده ها به سادگی متلاشی می شود و کودکان، بی سرپرست می مانند.

۳. پیشگیری از فحشا و فروپاشی نظم جامعه

گسترش دامنه فحشا و افزایش فرزندان نامشروع، یکی از پیامدهای دردناک بی حجابی و آزادی های بی حد و خصر جنسی است. این مسئله در جوامع غربی و سایر جوامع مشابه، کاملاً مشهود است. عامل اصلی فحشا و ازدیاد فرزندان نامشروع، منحصر به فرهنگ برهنگی و بی حجابی نیست؛ بلکه یکی از عوامل اصلی و مؤثر در این روند روبه رشد است. امروزه، یکی از مشکلات جوامع غربی، میزان روبه رشد تولد فرزندان نامشروع و بدون شناسنامه است. چنین فرزندان که پدر و مادرشان مشخص نیست و از نظر حقوقی، مشکلات فراوانی به بار

آورده اند، نظم اجتماعی جوامع غربی را تهدید می کنند.

۴. جلوگیری از نگاه ابزاری به زن و ابتذال وی

یکی از مسائل مطرح درباره حقوق زنان و بی توجهی به آنان، نگاه ابزاری به زنان است. هنگامی که جامعه زن را با اندام برهنه بخواند، طبیعی است که روزه روز، تقاضای آرایش بیشتر و خودنمایی افزون تری از او دارد. در جامعه ای که زن را از طریق جاذبه جنسی اش، وسیله ای برای تبلیغ کالاها و عاملی برای جلب جهانگردان و... قرار می دهند، شخصیت زن تا حد عروسک یا کالایی بی ارزش سقوط می کند و ارزش های والای انسانی او به کلی فراموش می شود. به این ترتیب، زن وسیله ای برای اشباع هوس های سرکش برخی مردان آلوده و فریب کار می شود. عنصر حجاب و پوشش اسلامی، نه تنها زن را از صحنه اجتماع و فعالیت های اجتماعی دور نمی کند، بلکه زمینه های حضور مستمر و فعال زنان را در عرصه اجتماع، به همراه حقوق برخورداری از اجتماعی عادلانه تضمین می کند. همچنین، شخصیت

ص: ۱۳

خدادادی زن را از دستبرد نگاه ابزاری دیگران مصون می دارد.

در روایات آمده است: المرأه ریحانه. (= زن همچون ریحانه و شاخه گلی ظریف است.) (۱) بی تردید، اگر باغبان آن را پاس ندارد، از دید و دست گل چین مصون نمی ماند. قرآن کریم زنان ایده ال را که در بهشت جای دارند، به مرواریدی محجوب و پوشیده در صدف تشبیه می کند: (كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ). (۲) گاه، آنان را به جواهرات اصیلی همچون یاقوت و مرجان تشبیه می کند که جواهرفروشان آن ها را در پوششی ویژه قرار می دهند تا همانند جواهرات بدلی، به آسانی در دسترس این و آن قرار نگیرد و ارزش و قدر آن ها کاستی نپذیرد.

باید توجه داشت که حیا و عفاف و حجاب زن، در نقش عاطفی و تأثیرگذاری زن در مرد مؤثر است. لباس زن موجب تقویت تخیل و عشق در مرد است و نگه داشتن حریم، یکی

ص: ۱۵

۱- . شیخ حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۱۲۰.

۲- . واقعه، ۲۳.

از راه های مرموز برای حفظ مقام و موقعیت زن در برابر مرد. در واقع، حجاب، هم موجب محدودیت مردان هرزه ای می شود که در صدد کام جویی های آزاد و بی حد و حصر هستند، هم موجب مصونیت زنان از دست این گروه از مردان. علاوه بر مطالب فوق، استاد مطهری در بیان اینکه چرا حجاب به زنان اختصاص یافته است، می گوید: «اما علت اینکه در اسلام، دستور پوشش اختصاص به زنان یافته، این است که میل به خودنمایی و خودآرایی، مخصوص زنان است. از نظر تصاحب قلب ها و دل ها، مرد شکار است و زن شکارچی؛ همچنان که از نظر تصاحب جسم و تن، زن شکار است و مرد شکارچی. میل زن به خودآرایی از حس شکارچی گری او ناشی می شود. در هیچ جای دنیا سابقه ندارد که مردان لباس های بدن نما و آرایش های تحریک کننده به کار برند. این زن است که به حکم طبیعت خاص خود، می خواهد دلبری کند و مرد را دل باخته و در دام علاقه خود اسیر سازد. بنابراین، انحراف تبرج و برهنگی، از انحراف های مخصوص زنان است و دستور پوشش هم برای آنان مقرر

به عبارت دیگر، جاذبه و کشش جنسی و زیبایی خاص زنانه و تحریک پذیری جنس مردانه، یکی از علت های این حکم است. توصیه و دستور الهی به پوشش و حجاب برای زنان، به منظور ایجاد محدودیت و محرومیت و چیزهایی از این قبیل که فقط فریبی شیطانی است، نیست؛ بلکه در واقع، برای آگاهی دادن به گوهر ارزشمند در وجود زنان است که باید از آن مراقبت شود تا به تاراج نرود. این مطلب کاملاً معقول است که هر چیزی ارزشمندتر باشد، مراقبت و محافظت بیشتری می طلبد؛ زیرا باید از دست راهزنان در امان باشد و به ابزاری برای مطامع سودپرستان تبدیل نشود. به یاد داشته باشیم که غریزه جنسی، نیرومند و عمیق است و هرچه بیشتر اطاعت شود، سرکش تر می شود؛ همچون آتش که هرچه به آن

ص: ۱۷

بیشتر بدمند، شعله ورتر می شود و شهوتِ خود را به صورت عطشی روحی و نیازی اشباع نشدنی درمی آورد. وضعیت جهان معاصر و کشانده شدن عده ای به هم جنس بازی، نشانه آشکاری از این حالت است.

بنابراین، رعایت نکردن پوشش اسلامی توسط زنان، نه تنها از بین رفتن حساسیت مردان را به دنبال ندارد، بلکه موجب طغیان غریزه جنسی آنان نیز می شود.

پوشش قرآنی

آیا درباره حجاب و پوشاندن موی زنان، آیه ای در قرآن وجود دارد؟

اصل قانون حجاب اسلامی از ضروریات دین مبین اسلام است و هیچ مسلمانی نمی تواند در آن تردید کند؛ زیرا هم قرآن مجید به آن تصریح کرده است و هم روایات بسیاری بر وجوب آن گواهی می دهند. به همین دلیل، فقیهان شیعه و سنی، به اتفاق، به آن فتوا داده اند.

ص: ۱۸

مقصود ما از حجاب، به طور مطلق، پوشش خاص مدنظر دین است؛ نه معنای اصطلاحی آن که به معنای پرده، حاجب، پوشیدن، پنهان کردن و منع از وصول است. (۱)

درباره وجوب حجاب اسلامی برای خانم‌ها، در قرآن کریم دو آیه صریح وجود دارد: ۱. در سوره نور از واژه «خُمُر» استفاده شده است: (وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ). (= و روسری‌های خود را بر سینه خود افکنند تا گردن و سینه با آن پوشانده شود). ۲. در آیه ۵۹ سوره احزاب، از واژه «جلباب» یاد شده است: «يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزُوجِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا.» (= ای پیامبر، به همسران و دختران و زنان مؤمنان بگو جلباب‌های [یعنی روسری‌های بلند] خود را بر خویش فرو افکنند. این کار برای اینکه شناخته شوند و آزار نبینند، بهتر است. خداوند همواره آمرزنده و رحیم است.) در

ص: ۱۹

۱- نک: راغب اصفهانی، المفردات فی غرائب القرآن.

آیه اول، حُمُر جمع «خِمار» و به معنای روسری و سرپوش است. (۱) «جیوب» نیز از واژه «جیب» و به معنای قلب و سینه و گریبان است. (۲) در این آیه، خداوند پوشش بانوان را به دو شکل گسترش می دهد: اول، پوشیدگی سر و گردن و دوم، پوشاندن زینت ها.

در تفسیر مجمع البیان از علامه طبرسی چنین می خوانیم: «زنان مدینه، اطراف روسری های خود را به پشت سر می انداختند و سینه و گردن و گوش های آنان آشکار می شد و براساس این آیه، موظف شدند اطراف روسری خود را به گریبان ها ببندازند تا این مواضع نیز پوشیده باشد.» (۳)

مفسر نام آور سنی، فخر رازی، یادآور می شود: «خداوند متعال با به کارگرفتن واژه های

ص: ۲۱

۱- . راغب اصفهانی، المفردات فی غرائب القرآن، ص ۱۵۹؛ طبرسی، مجمع البیان، ص ۲۱۷.

۲- . طبرسی، مجمع البیان، ج ۷، ص ۸۷، ص ۲۱۷.

۳- . همان.

«ضرب» و «علی» که مبالغه در القا را می‌رساند، در پی بیان لزوم پوشش کامل این نواحی است. ^(۱) ابن عباس در تفسیر این جمله می‌گوید: تغطی شعرها و صدرها و ترائبها و سوالفها. (= زن، مو و سینه و دور گردن و نیز زیر گلوی خود را بپوشاند). ^(۲) پیامبر اکرم به اسماء می‌فرمودند: «اسماء، وقتی زن بالغ شد، شایسته نیست که در برابر نامحرم، جز صورت و دست هایش دیده شود.» ^(۳)

برخی ادعا می‌کنند که حجاب به معنای مقابله با برهنگی را قبول دارند؛ ولی می‌گویند در هیچ جای قرآن سخنی از پوشش مو مطرح نشده است. نادرستی این سخن، آشکار است؛ زیرا علاوه بر گفتار ابن عباس و شأن نزول آیه، این واقعیت تردیدناپذیر است که زنان مسلمان، حتی قبل از نزول این آیه نیز موهای خود را می‌پوشاندند و فقط آشکاربودن گردن

ص: ۲۲

۱- التفسیر الکبیر، ج ۲۳، ص ۱۷۹.

۲- همان.

۳- ابی داود سجستانی، سنن ابی داود، ج ۴، ص ۶۲.

و گوش و زیر گلویشان، مشکل به شمار می آمد. همچنین، در آیه از روسری سخن به میان آمده است. باید پرسید: آیا روسری جز آنچه بر سر می افکنند و موها را می پوشانند، معنای دیگری دارد؟ افزون بر این، حکم میزان پوشش در روایات متعددی آمده است. (۱)

در آیه دوم نیز از واژه جلاب استفاده شده است. در معنای جلاب چنین گفته اند: الجلاب القمیص او الثوب الواسع. (= جلاب پیراهن یا هر لباسی است که بزرگ و بلند باشد). یا: الجلاب ثوب اوسع من الخمار دون الرداء تُغَطِّي به المرأه رأسها و صدرها. (= جلاب لباسی است بزرگ تر از روسری و مقنعه و کوچک تر و کوتاه تر از عبا که زن سر و سینه خود را با آن می پوشاند). (۲)

در مجمع البیان و تفسیر تبیان، اثر شیخ طوسی، چنین آمده است: «جلباب روسری

ص: ۲۳

۱- نک: فیض کاشانی، تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۴۳۰ و ۴۳۱.

۲- نک: مرتضی مطهری، مسئله حجاب، ص ۱۵۸ و ۱۵۹؛ سیدعلی اکبر قرشی، قاموس قرآن، ج ۲، ص ۴۱ و ۴۲؛ علامه طباطبایی، المیزان فی تفسیر القرآن، ج ۱۶، ص ۳۶۱.

خاصی است که بانوان هنگامی که برای کاری از منزل خارج می شوند، سر و روی خود را با آن می پوشانند.»^(۱) نزدیک ساختن جلباب، یدنین علیهنّ من جلابیهنّ،^(۲) کنایه از پوشاندن چهره و سر و گردن با آن است؛ یعنی چنان نباشد که چادر یا روپوش های بزرگ (مانتو) فقط جنبه تشریفاتی و رسمی داشته باشد و همه پیکرشان را بپوشاند. سزاوار است زنان چنان چادر بپوشند که نشان دهد اهل پرهیز از معاشرت با مردان بیگانه نیستند و از نگاه چشم های نامحرم نمی پرهیزند. چنین زنانی از مصادیق (کاسیات عاریات) شمرده می شوند: زنانی که ظاهراً پوشیده هستند؛ ولی در واقع برهنه اند.^(۳)

ص: ۲۴

۱- . شیخ طوسی، التبیان فی تفسیر القرآن، ج ۸، ص ۳۶۱؛ طبرسی، مجمع البیان، ج ۷ و ۸، ص ۵۷۸.

۲- . همان، ص ۵۸۰؛ علامه طباطبایی، المیزان، ج ۱۶، ص ۳۶۱.

۳- . روی عن رسول الله: صنفان من اهل النار لم أرهما قوم معهم سیاط كأذنان البقر يضربون بها الناس و نساء کاسیات عاریات، ممیلات مائلات، رؤهنّ كأسنمه البخت المائله... . ری شهری، میزان الحکمه، ج ۲، ص ۲۵۹.

قرآن چنین فرمان می دهد: «بانوان، با مراقبت، جامه شان را بر خود گیرند و آن را رها نکنند تا نشان دهند اهل عفاف و حفظ به شمار می آیند.» تعلیل پایانی آیه نیز بیانگر همین موضوع است؛ یعنی پوششی مطلوب است که خودبه خود، «دور باش» ایجاد می کند و ناپاک دلان را نومید می سازد. (۱) بنابراین، جلباب لباسی گشاد و پارچه ای است که همه بدن را می پوشاند. علاوه بر این، همان طور که مفسران بزرگی مانند شیخ طوسی و علامه طبرسی فرموده اند، در گذشته دو نوع روسری برای زنان معمول بود: روسری های کوچک که آن ها را خمار یا مقنعه می نامیدند و معمولاً در خانه از آن ها استفاده می کردند و روسری های بزرگ که مخصوص بیرون خانه بود. زنان با این روسری های بزرگ که جلباب خوانده می شد و از مقنعه بزرگ تر و از ردا (عبا) کوچک تر بود و به چادر امروزی شباهت داشت، مو و تمام بدن خود را می پوشاندند.

ص: ۲۵

۱- مرتضی مطهری، مسئله حجاب، ص ۱۶۰ و ۱۶۱.

دستور حجاب برای زمانی بوده است که زنان مسلمان، با کنیزان اشتباه گرفته نشوند و امروزه، این فلسفه وجود ندارد. آیا این ادعا درست است؟

برخی، از آیه ۵۹ سوره احزاب چنین برداشتی داشته اند؛ زیرا بعد از آنکه خداوند زنان را به استفاده از جلباب امر کرد، فرمود: «ذَلِكْ اَذْنٰى اَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ.» (= این نزدیک ترین راهی است که شناخته شوند آزادند، نه کنیز؛ برای آنکه آزار و اذیت نشوند.) حقیقت این است که اگر کسی به متون روایی و تاریخ اسلام رجوع کند، به راحتی درمی یابد همان طور که نماز و روزه به دورانی خاص اختصاص ندارد، دستور پوشش نیز چنین است و ادعای عصری بودن آن، بی دلیل و غیرکارشناسانه است. در این آیه، یکی از علت های وجوب حجاب، این گونه بیان شده است: زن بی حجاب، همچون کنیزان آن زمان، در معرض مزاحمت و هتک حیثیت قرار دارد. درمقابل، زنی که پوشش مناسب و باوقاری دارد، وقتی از خانه بیرون می رود،

فاسدان و مزاحمان و بیماردلان جرئت هتک آبروی او را پیدا نمی کنند. درواقع، وی را طعمه ای مناسب برای شکار خود نمی بینند؛ زیرا حریم دارد. پس در این آیه، دلیل حکم حجاب بیان شده است و آن علت، امروزه نیز وجود دارد.

چگونگی پوشش

پوشش کامل برای زن، چه پوششی است؟

در بین فلسفه های ذکر شده برای حجاب، دو فلسفه نقش اساسی تری دارد که به طور کامل با یکدیگر مرتبط است: ۱. مصونیت زن در برابر طمع ورزی های هوس بازان؛ ۲. پیشگیری از تحریکات شهوانی خارج از ضوابط و هنجارهای الهی و تأمین سلامت و بهداشت معنوی جامعه. حجاب با این نقش و کارکرد مهم و اساسی، پیامی قاطع با خود دارد و آن این است که در برابر همه مردان اجنبی، نوعی هشدار و اعلام «دور باش» می دهد. عوامل مؤثر در

رساندن این پیام و اثرگذاری آن عبارت است از:

۱. حدود و میزان پوشش

بدون شک، هر اندازه بدن زن پوشیده تر باشد، نقش نیرومندتری در دورسازی دیدگانِ نظاره گرایفا می کند. اگر نگاه های آلوده را همچنان که در روایات آمده است، «تیرهای زهر آلود شیطان» بدانیم، پوشش زن همانند قوسی است که تیر از آن کمانه می کند و منحرف می شود و از اصابت و نفوذ در هدف باز می ماند. به عکس، هر اندازه بدن زن برهنه تر باشد، تیرهای شیطانی را بیشتر متوجه خود می سازد و از آن ها آسیب می بیند. از این رو، چادر را حجاب برتر شناخته اند؛ زیرا با وجود چنین مسائلی، بیشترین پوشش و مطمئن ترین مصونیت را ایجاد می کند.

۲. کیفیت پوشش

میزان ضخامت و حتی کیفیت دوخت لباس، بخش مهمی از حجاب را تشکیل می دهد. بدون

شک، لباس های نازک و تنگ و بدن نما، فرودگاه پیکان مسموم شیطان و موجب خیره شدن چشم های هرزه و آلوده و به فساد کشاننده جامعه است. درمقابل، لباس های غیربدن نما، دیده ها را از زن دور می سازد و سلامت معنوی او را تأمین می کند.

۳. رنگ ها

برخی رنگ ها دیده ها را خیره می کند و برخی دیگر، نگاه ها را از خود می راند و دور می سازد. در عین حال، عالمان دین در زمینه رنگ ها تأکید چندانی نکرده اند؛ ولی بر این مسئله پای می فشارند که لباس نباید موجب جلب توجه و عواقب سوء ناشی از آن باشد. از این روست که در طول تاریخ، زنان مسلمان به میل خود، خارج از خانه و درون جامعه عمومی، لباس مشکی را برای حجاب برگزیده اند. پیامبر و امامان نیز این سنت حسنه را پذیرفته و بیان کرده اند؛ زیرا این گونه، زنان امنیت و مصونیت بیشتری احساس می کنند.

گاهی می گویند لباس مشکی از نظر اسلام مکروه است؛ حال آنکه هیچ فقیهی به کراهت

چادر و عبای مشکی فتوا نداده است. در خود روایت نیز چادر و کفش مشکی استثنا شده است. گاهی شُبهه کرده اند که چادر مشکی پوکی استخوان می آورد و آرامش روانی را برهم می زند. اگر چنین بود، خانم هایی که هشتاد سال از چادر مشکی استفاده کرده اند، باید از پای درآمده باشند؛ حال آنکه هیچ آمار علمی که گواه بر گفته های آنان باشد، در دسترس نیست.

به نظر می رسد پوشش کامل، پوششی است که هیچ چشم بیگانه ای را متوجه خود نکند؛ یعنی لباسی باشد که برجستگی های اندام زن را اصلاً نشان ندهد و اسباب تحریک شهوت مردان را فراهم نکند. زن نیز با آرایش در جامعه ظاهر نشود.

خودنمایی یا خودآرایی

آرایش تا چه حدی برای زنان جایز است؟

در خصوص آرایش و زینت، این پرسش مهم مطرح است که آیا مفهوم آن، واژه «زیور» (زینت های

جدا از بدن، مانند جواهرات) را نیز دربر می گیرد یا فقط آرایش های متصل به بدن مانند سرمه و خضاب را شامل می شود؟ در پاسخ باید گفت حکم کلی آن است که خودآرایی جایز است؛ ولی خودنمایی درمقابل نامحرم، ممنوع. آرایش، پدیده ای فطری و طبیعی است.

بنابراین، خداوند زینت و خودآرایی را نهی نمی کند. آنچه در شرع مقدس ممنوع شده، تبرج و خودنمایی و نیز تحریک و تهییج از طریق آشکار ساختن زینت در محافل اجتماعی است؛ چنان که خداوند می فرماید: «وَلَا تَبْرَجْنَ تَبْرُجَ الْجَاهِلِيَةِ الْأُولَى» (۱) و نیز می فرماید: «وَلَا يَضْرِبَنَّ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ» (۲) این آیه، زنان عرب را از کوبیدن پاهایشان بر زمین نهی می کرد. زنان عرب معمولاً خلخال به پا می کردند و برای اینکه نشان دهند خلخال گران بهایی دارند، پای خود را محکم بر زمین می کوبیدند. فقیه بزرگوار، علامه مطهری، می گوید: «از این دستور

ص: ۳۲

۱- احزاب، ۳۳.

۲- نور، ۳۱.

می توان فهمید هر چیزی که موجب جلب توجه مردان می گردد، مانند استعمال عطرهاى تند و همچنین آرایش های جالب نظر در چهره، ممنوع است. به طور کلی، زن در معاشرت نباید کاری کند که موجب تحریک و تهییج و جلب توجه مردان نامحرم گردد.»

خداوند در آیه ۳۱ سوره نور می فرماید: «وَلَا يَبْدِيْنَ زِيْنَتَهُنَّ اِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا.» (= زنان مؤمن زینت های خود را درمقابل نامحرم، آشکار نمی سازند؛ مگر زینت هایی که به خودی خود آشکار است.) پس زینت های زن دو گونه است: اول، زینتی که مانند لباس، سرمه، زیر ابرو، رنگ ابرو (به طور متعارف)، آشکار است و پوشانیدن آن واجب نیست و دوم، زینتی که پنهان است؛ مگر آنکه فرد عمداً بخواهد آن را آشکار سازد؛ مانند گوشواره و گردن بند. پوشانیدن این نوع زینت و زیور واجب است. (۱)

ص: ۳۳

تاکنون، مسئله آرایش و زیور درمقابل نامحرم را بیان کردیم. گفتنی است درمقابل افراد محرم، به ویژه شوهر، این محدودیت وجود ندارد.

علامه طباطبایی در تفسیر آیه ۳۲ از سوره اعراف می فرماید: «خدای متعال در این آیه (۱) زینت هایی را معرفی می کند که برای بندگانش ایجاد کرده و آنان را فطرتاً به وجود آن زینت ها و استعمال و استفاده از آن ها ملهم کرده است و روشن است که فطرت، جز به

ص: ۳۴

۱- «یا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَ كُلُوا وَ اشْرَبُوا وَ لَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ. قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَ الطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ.» (ای فرزندان آدم، زینت خود را به هنگام رفتن به مسجد با خود بردارید و بخورید و بیاشامید؛ ولی زیاده روی نکنید که او اسراف کاران را دوست نمی دارد. ای پیامبر، بگو زیورهایی که خدا برای بندگانش پدید آورده و نیز روزی های پاکیزه را چه کسی حرام گردانیده است؟ بگو این نعمت ها در زندگی دنیا، برای کسانی است که ایمان آورده اند و روز قیامت نیز مخصوص آنان است. این گونه، آیات خود را برای گروهی که می دانند، به روشنی بیان می کنیم.)

چیزهایی که وجود و بقای انسان نیازمند آن است، الهام نمی‌کند.»^(۱) حس زیبایی دوستی سرچشمه پیدایش انواع هنرها در زندگی بشر است. این گرایش طبیعی، افزون بر آنکه در دیگران آثار مثبت روانی پدید می‌آورد، به تحقق آثار گران بهای روانی در شخص آراسته نیز می‌انجامد. آراستن خود و پرهیز از آشفتگی و پریشانی، در نظام فکری و ذوق سلیم انسان ریشه دارد. پرهیز از خودآرایی، نه دلیل وارستگی از قید نفس است، نه علامت بی‌اعتنایی به دنیا. وضع ژولیده و آشفته و مراعات نکردن تمیزی و نظافت ظاهری، خودبه‌خود، شخصیت افراد را در نگاه دیگران خوار می‌سازد و زبان طعن و توهین دشمن را می‌گشاید. براین اساس، پوشیدن جامه‌ای زیبا، بهره‌گیری از مسواک و شانه، روغن زدن به مو و گیسوان، معطر بودن، انگشتر به دست کردن و سرانجام، آراستن خویش هنگام عبادت و معاشرت با محرمان، از

ص: ۳۵

۱- نک: علامه طباطبایی، المیزان، ج ۸، ص ۷۹.

مستحبات مؤکد و برنامه های روزانه مسلمانان است.

امام حسن مجتبیٰ بهترین جامه های خود را در نماز می پوشیدند و در پاسخ کسانی که سبب این کار را می پرسیدند، می فرمودند: إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ وَ يَحِبُّ الْجَمَالَ فَاتَجَمَّلُ لِرَبِّي. (= خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد. پس خود را برای پروردگارم زیبا می سازم.)^(۱) در کتاب های حدیثی ما نیز ابواب مفصلی درباره استحباب این مسئله وجود دارد. برای اطلاع بیشتر در این باره، می توانید به صفحات ۱۲ و ۵۳ و ۹۱ تا ۱۰۷ از کتاب حلیه المتقین نوشته علامه مجلسی مراجعه کنید.

ص: ۳۶

۱- . طبرسی، مجمع البیان، ج ۳ و ۴، ص ۶۷۳.

چرا بانوان در نماز باید حجاب داشته باشند؟ مگر خداوند نامحرم است؟

از آنجاکه در این پرسش، مسئله نماز مطرح است و اساس بسیاری از احکام نماز و سایر عبادت‌ها، فراخوان بشر به تعبد و اظهار بندگی در برابر پروردگار است، فقط در حد فهم خود می‌توانیم پاسخ دهیم. دستیابی به علت و فلسفه احکام عبادی، بسیار مشکل است و همه آن‌ها حکمت و علت خاصی دارد. از این رو، پی بردن به همه آن اسرار برای ما میسر نیست. به هر حال، حجاب و پوشش بانوان در نماز، علت‌ها و فلسفه‌های متعددی دارد؛ از جمله:

۱. این کار، نوعی تمرین مستمر و روزانه، برای حفظ حجاب بوده و یکی از عواملی است که در پاسداشت دائمی پوشش اسلامی زن و جلوگیری از آسیب‌پذیری آن، نقش مهمی ایفا می‌کند. همان‌گونه که هر عبادتی مانند نماز، تعلیم و تمرین یاد خداوند سبحان و بازگشت به سوی او در آخرت و تزکیه و تربیت خود برای زندگی ابدی است، حجاب زن در نماز نیز آموزش و تمرین و تذکر پوشش عفیفانه اوست. همان پوشش به غیر از نماز نیز

باید در برابر نامحرم رعایت شود. نماز آموزشگاه معارف و نیازهای بسیار مهم و حیاتی انسان و پرورشگاه ایمان و تقوا و اخلاق انسانی و الهی، به ویژه عفاف و حجاب، است. نماز مظهر حقیقت و سیمای ملکوتی دین اسلام است. نماز آینه دین الهی است. خداوند حکیم تمام معارف و قوانین مهم و ریشه ای و مسائلی که حیات معنوی و اخلاقی و سعادت دنیوی و اخروی انسان و جامعه را تأمین می کند، به طور اجمالی و کلی، در نماز مقرر کرده است.

۲. داشتن پوشش کامل در پیشگاه خداوند، نوعی ادب و احترام به ساحت قدس ربوبی است. از این رو، برای مرد نیز ستر عورت واجب است و در برداشتن عبا و پوشاندن سر در نماز، مستحب. همین ادب حضور در پیشگاه الهی، زمینه ساز حضور معنوی و باریافتن به محضر حق می شود. رعایت این ادب برای زنان اهمیت بیشتری دارد؛ زیرا به طور معمول، آنگاه که زنان در برابر بزرگی قرار می گیرند، در ابتدا، وقار و حجاب خود را حفظ می کنند. البته حکم

پوشش در نماز با حفظ حجاب در برابر نامحرم تفاوت هایی دارد؛ مثلاً پوشاندن روی پا در برابر نامحرم، واجب است؛ ولی در نماز، بدون حضور نامحرم، واجب نیست.

۳. زن مظهر حیا و عفاف و حیا نیز جلوه گاه حریم است و والاتر از حریم خدا، حریمی وجود ندارد. پس باید در برابر عظمت کبریایی اش با حیا و با عفت باشیم تا حدّ بندگی خود را نشان دهیم. هرچند رعایت عفت و حیا برای مردان نیز لازم است، برای زنان ضرورت محوری دارد. اصولاً زنان مظهر زیبایی و لطافت و ظرافت در خلقت هستند. آنان مرواریدهایی گران بها و زیبا هستند که خداوند، به سبب هنرنمایی خود، آنان را خلق کرده و هیچ گاه نمی خواهد از ارزش آنان کاسته شود. این مخلوق و گوهر ارزشمند هرچه پرده نشین و دارای ناز و کناره گیر از بازارهای عمومی باشد، بر قدر و منزلتش افزوده می شود. به همین دلیل، خدای سبحان تمام بدن او را واجب السّیتر دانسته و در هر حال، احترامش را واجب شمرده است. حتی وقتی خداوند می خواهد از خصوصیات و اهمیت و ارزش حوری های بهشتی

بگوید و از آن ها تعریف کند، می فرماید: «حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ.» (= حوریانی پرده نشین در دل خیمه ها)؛ (۱) یعنی ارزش آن ها به این است که اختصاصی و پرده نشین هستند و دردسترس عموم قرار ندارند.

حال، با توجه به این خصوصیات حیرت آور و منحصر به فرد، مسلماً این احترام و متانت و وقار در نماز و مقابل خداوند، سزاوارتر است و فقط مسئله محرم و نامحرمی مطرح نیست.

پوشش مردان

چرا حجاب بر مرد واجب نشده است؟

درباره مردان این گونه نیست که نوع پوشش آنان به هر صورتی جایز باشد و با هر نوع

ص: ۴۰

لباسی از خانه بیرون آیند؛ بلکه مردان نیز محدودیت های خاصی در زمینه پوشش دارند. اما محدوده پوشش آنان، به علت حضور بیشتر در اجتماع و کارهای سخت و اینکه زن مظهر جمال و زیبایی و مرد موتور محرکه اقتصاد در جامعه است، با زنان متفاوت است. علاوه بر این، همان طور که شهید مطهری می گوید، میل به خودنمایی و خودآرایی، مخصوص زنان است و از نظر تصاحب قلب ها و دل ها، مرد شکار است و زن شکارچی؛ همچنان که از نظر تصاحب جسم و تن، زن شکار است و مرد شکارچی. زن به حکم طبیعت خاص خود می خواهد دلبری کند و مرد را دل باخته و در دام علاقه خود اسیر سازد.

درعین حال، اسلام برای مردان نیز پوششی در حد معقول قرار داده است و آنان آزادی بی حد و حصری در پوشش ندارند. افزون بر این، اسلام آنان را بر حفظ نگاه از نامحرم و کنترل شهوت در نگاه تکلیف کرده است. کنترل نگاه برای مردان، در مقایسه با زنان، سخت تر است. برای توضیح بیشتر، ذکر دو نکته ضروری است: ۱. بسیاری از فقها فرموده اند که زن نباید

به بدن لخت مرد نامحرم، به جز سر و صورت و گردن، نگاه کند. این حکم، دلیل قطعی دارد که در جای خود بیان شده است؛ ۲. ممکن است نگاه زن به بدن مرد نامحرم حرام باشد؛ ولی پوشش آن برای مرد واجب نباشد. همان گونه که نگاه مرد به صورت و دست های زن از روی شهوت حرام است؛ ولی پوشش آن برای زن واجب نیست.

اکنون این پرسش پیش می آید: اگر مردی با این وضعیت بیرون آید و بداند زنان از روی عمد و لذت به بدنش نگاه می کنند، آیا از نظر شرعی مرتکب گناه شده است؟ برخی به حرمت فتوا داده و مردان را از این عمل نهی کرده اند. اصلی ترین مستند و مبنای این حکم قاعده فقهی «اعانه بر اثم» است که در فقه، کاربرد فراوانی دارد. معنای این قاعده آن است که هر کس زمینه تحقق و پیاده شدن گناه را برای دیگری فراهم سازد، خود نیز مانند انجام دهنده آن، گناهکار است. برخی فقها نیز معتقدند دلیل و قاعده فقهی، «تعاون بر اثم» است، نه «اعانه بر اثم».

طبق قاعده دوم، اگر مرد با لباس آستین کوتاه و به قصد این بیرون آید که زنان به او نگاه

کنند، شریک گناه شده و قاعده فقهی درباره او پیاده می شود؛ اما اگر به این انگیزه نباشد، اشکالی ندارد. به هر صورت، برای مرد مؤمن سزاوار نیست با لباس نامناسب در اجتماع حاضر شود و در مواقعی که مفاسد خاصی بر آن مترتب شود، به فتوای فقها، حرام است. توصیه می کنیم که در جزئیات مسئله، به رساله مرجع تقلید خود مراجعه کنید.

نکته آخر

مسئله حفظ پوشش و ایجاد مزاحمت نکردن برای بانوان، فقط توصیه ای اخلاقی نیست؛ بلکه حکمی اسلامی و حکومتی به شمار می آید. خداوند در ادامه آیه حجاب در سوره احزاب می فرماید: «لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا.» (= اگر منافقان و بیماردلان و کسانی که در شهر نگرانی به وجود می آورند، از کارهای خود دست برندارند، ما تو را ضد آنان خواهیم برانگیخت و تو را بر آنان سخت مسلط

می‌کنیم تا جز مدتی اندک، در همسایگی تو زندگی نکنند.)

در نتیجه، همان گونه که امر به همه معروف‌ها و نهی از همه منکرها، بر مؤمنان و بر حکومت اسلامی واجب است، درباره مسئله حجاب نیز این قاعده کلی و شرعی جاری است و جایز نیست هیچ کس در مقابل آن بی‌اعتنا باشد یا آن را کوچک و بی‌اهمیت شمارد.

زنان باید توجه داشته باشند که خداوند بر احکام خویش غیرت دارد و هیچ‌گاه به ترک دستوره‌ای خود راضی نمی‌شود. اصلاً مسئله این نیست که بیرون گذاشتن چند تار مو چه اهمیتی برای خداوند دارد. مهم این است که نافرمانی چه خدای بزرگی انجام می‌شود؛ علاوه بر اینکه فواید اجرای دستوره‌ای خداوند به خود انسان و جامعه انسانی می‌رسد. به روشنی می‌توان نتیجه گرفت آنچه خداوند حلال کرده است، خوبی و خوشی را برای مردان و زنان جامعه ما به ارمغان خواهد آورد و آنچه حرام کرده است، در کوتاه مدت یا بلندمدت، سلامتی و آرامش آدمی را به خطر خواهد انداخت و پشیمانی و پریشانی در پی خواهد داشت.

ص: ۴۴

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
  ۲. ارتباط با مراکز هم سو
  ۳. پرهیز از موازی کاری
  ۴. صرفا ارائه محتوای علمی
  ۵. ذکر منابع نشر
- بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی
۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و ...
۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ...
۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...
۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و ... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

E PUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نمایم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

